

ГАЗЕТА
1918 ЙИЛ
21 ИЮНДАН
ЧИҚА БОШЛАГАН

СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

№ 226 (20. 793)

1990 йил 3 октябрь, чоршанба

Баҳоси 3 тийин.

Хосил — 90

КУНИГА 8 ФОИЗДАН

ПЕШҚАДАМЛАР ИБРАТИ

Бу йил 41800 тонналик
ноқ оптин хирмон уйиш-
га аҳд қилган Эллиқалъа
район паштакорлари йи-
ғим-термини уюшқоқлик би-
лан олиб боришаётир. Рай-
онда ҳозиргача йиллик
планининг 70 фоизидан зиёд
миқдорда сифатли пахта
тайёрланди.

«ҚАССР 50 йиллиги» дав-
лат ҳўжалиги деҳқонлари жа-
н тайёрланган пахта миқдо-
рини 90 фоиздан оширдилар.
Оржоникиде номли, «Оска-
ва» совхозлари ва «Қирқиз-
обода» колхозларида пахта
тайёрлаш плани 80—85 фоиз-
га удаланди.

Ҳўжаликларда йиллик мар-
радан ўзган пешқадамлар со-
ни тобора кўпайиб бормоқда.
«Ўзбекистон Компартияси 50
йиллиги» давлат ҳўжалигида
иккита бригада зафар марра-
сини эггалди. Норхон Нури-
мов бошлик бригада аъзолари
80 гектар ердан 160 тонна
пахта териб олдилар. Жаин
досилининг 90 фоиз машини-
лар ёрдамида саранжомланди.
Бекназар Очипов бошлик
коллектив ҳам йиллик дон
эгалланганлиги ҳақида рапорт
берди.

«ҚАССР 50 йиллиги» со-
хозидан Собир Ёулдошев
атақчил қилётган бригада
давлатга мўлжалдаги 94 тон-
на ўрнига 100 тонна пахта
топширди. Ҳозиргача 14—15
тоннадан пахта тегган Тўхта-
ев Болтаева, Гулнора Шомурод-
ова, Шоди Пирназаровлар
бош бўлган онларлар катта
хирмонга барқали улуш қўш-
дилар.

К. РИХСИБ.

Фан ва амалиёт

Тошкентда ёш олимларнинг
ботаника болгарининг ўсимлик
ресурсларидан оқилона фой-
даланиш ва уларни қайта
тиклашдаги ўрнига бағишлан-
ган Бутуниттифок конферен-
цияси очилди.

Ленинград, Киев, Олмаота,
Рига, Душанбе ва мамлакатим-
изнинг бошқа шаҳарларидан
келган ёш олимлар шу соҳада
тупланган тадқиқотлар таж-
рибаси билан ўртоқлашди-
лар.

[ЎЗАТ].

БАРАКАЛИ БЎЛДИ

■ [Бухоро, «Совет Ўзбекистони» мухбиридан телефон ор-
қали].

Охунбобов номли жамоа ҳўжалиги пахтакорлари Шо-
фироқ ноҳиясида биринчи бўлиб галаба манзилга етиш-
ди.

Минг гектардан зиёд пахта майдонининг ҳар гектаридан
31,5 центнердан хосил кўтаришди. Давлатга 3200 тоннадан
зиёд сифатли хом ашё топширилди.
Эришчилан муваффақиятга И. Камолов, И. Екубов, А. Ха-
санов, Н. Очипов, З. Розиков, Қ. Тўхтаев, Э. Темиров бошлик
кўп центнерчи бригадалар, айниқса, баракали ҳисса қўшишди.
Жамоа ҳўжалиги давлатга топширилган пахта миқдори-
ни 3 минг 600 тоннага етказиб, ҳосилдорлигини 35 центнер-
лик даражага кўтариш ниятида. Мажбурий ҳисобига топ-
ширилган ҳосилнинг 60 фоиз терим машиналари буне-
ридан тўқилди.

Н. НАИМОВ.

МАШИНАЛАР ШАРОФАТИ

■ Сирдарё ноҳиясидаги Илчиқ номли жамоа ҳўжали-
гининг Ш. Митанов бригадаси йиллик пахта тайёрлаш топ-
ширини бажариш учун янги беш кун кифов қилди.
Техникадан аҳоли даражада фойдаланилганлиги сабабли
теринда юксак суръатларга эришилди. Х. Уразалиев, Х. Хи-
дилов, Ю. Мавлонов ва А. Истиклолов сингари механизатор-
лар биргалашиб ҳар кун камиде 36 тоннадан хом ашё те-
риб олишмоқда. Ҳозиргача ҳар гектар ердан 28 центнер
пахта териб олди. Уларнинг мақсади бу кўрсаткични 33
центнерга етказиш.

«Ленинград» жамоа ҳўжалиги, «Малик» ва «Сирдарё» дав-
лат ҳўжаликларининг механик ҳайдовчилари ҳам машина
термини бошлаб юбордилар. Ҳозир ноҳия далаларида же-
ми 360 та агрегат ишламоқда. Уларнинг ҳар биридан кун-
га камиде 100 тонна пахта териб олишга қарор қилинган.
700 тадан кўп транспорт трактори, бошқа техника ҳам теримга
жалб этилган.

■ Хонқадаги «Октябрь 40 йиллиги» жамоа ҳўжалигида
пахта терим машиналарининг ҳайдовчилари ўртасида ў-
қазилётган мусобақада ака-ука Фарход, Отаназар ва Шо-
мурод Эшмуродовлар олданда боришмоқда. Уларнинг
ҳар бири ўз бунеридан 120 тонна пахта тўқди. Терим
олинган ҳосилнинг ҳаммаси биринчи навларга қабул қи-
линди.

Жамоа ҳўжалиги далаларида ҳали пахта кўп. Ҳўзаларнинг
юқори қисмидаги кўсаклар ҳам очила бошлади. Бу эса ме-
ханизаторлар кенг миқёсда ишлашлари учун шартли яратди.
Ака-укалар ана шунини ҳисобга олиб, терим давалини қайта
кўриб чиқдилар. Энди улар кечалари ҳам ишлашмоқда.

Меҳнатга тўланган ҳақнинг қўпайганлиги ҳам бу илгор-
ларни янада шижоват билан меҳнат қилишга рағбатлантирмоқда.
Улар давлатлик икки ҳафтада деярли минг сўмдан пул олиш-
ди.

[ЎЗАТ].

■ Богдоқ ноҳиясидаги «По-
беда» жамоа ҳўжалиги деҳқон-
лари бу йил 1779 гектар май-
донда гўза ўстиришди. Тажри-
бакорлар ҳар гектар ердан
режадаги 29,9 ўрнига 35 цент-
нердан хирмон кўтаришни
қўлашмоқда.

Суратда: теримчилар мусо-
бақасининг галиби Нодира
Пўлатова.

■ Ленинград ноҳиясидаги
Охунбобов номли колхозда
1214 гектар ерда пахта етиш-
тирилди.

Ҳозир колхозда кунинга йил-
лик режанинг 3,5—4 фоизи
миқдориде пахта йиғиштириб
олишга эришилмоқда. Кун-
лик суръатда коммунист Ма-
даминжон Мамажонов етак-
чилик қилётган бригада ил-
горликка эришаётир.

Суратда: бригада аъзолари
Эркинжон Ботиров ва Эргаш-
ли Ҳасановлар ҳосилни пункт-
га жўнатишга ҳозирлик кў-
ришмоқда.

Т. ҲАМОҚУЛОВ олган
суратлар.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ КЕНГАШИ РАЁСАТИДА

2 октябрь кунини Ўзбекистон ССР
Олий Кенгаши Раёсатининг мажлиси
бўлди. Мажлисида ўн иккинчи чақириқ
Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши учин-
чи сессиясини чақириш муддати ва

сессия муҳокамасига тақдим этилади-
ган масалалар белгиланди.

Раёсат мажлисида Ўзбекистон ССР
Президенти И. А. Каримов иштирок
этли.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгаши Раёсатининг
қарори

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашини чақириш тўғрисида

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон Со-
вет Социалистик Жумҳурияти Олий

Кенгашининг учинчи сессияси 1990
йил 29 октябрь кунини чақирилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Кенгашининг Раиси

М. ИБРОҲИМОВ.

Ўн иккинчи чақириқ Ўзбекистон ССР
Олий Кенгаши учинчи сессиясининг муҳо-
камасига қўйидаги масалаларни киритиш
назарда тутилади:

1. Ўзбекистон ССРнинг бозор иқтисо-
диётига ўтиш дастури тўғрисида.

2. Ўзбекистон ССРни 1991 йилда иқти-
содий ва ижтимоий ривожлантириш давлат
плани тўғрисида ҳамда Ўзбекистон ССРни
1990 йилда иқтисодий ва ижтимоий ривож-
лантириш давлат плани қандай бажарила-
ётгани ҳақида.

3. Ўзбекистон ССРнинг 1991 йилги дав-
лат бюджети ҳақида ва Ўзбекистон ССР-
нинг 1989 йилги давлат бюджетининг иж-
роси тўғрисида.

4. Ўзбекистон ССРда Мулкчилик тўғри-
сидаги Қонун лойиҳаси ҳақида. (Иккинчи
муҳокама).

5. Ўзбекистон ССРда Маҳаллий ўзини
ўзи бошқариш ва ҳалқ депутатлари маҳал-
лий Советлари ҳақидаги Қонун лойиҳаси
тўғрисида.

6. Ўзбекистон ССРда Кордонлик тўғри-
сидаги Қонун лойиҳаси ҳақида.

7. «Ўзбекистон ССР Фуқаролиги тўғ-
рисида»ги Қонун лойиҳаси ҳақида.

8. Ўзбекистон ССР Конституцияси (Асо-
сий Қонуни)га қўшимча ва ўзгаришлар
қилиш тўғрисида.

9. Ўзбекистон ССР Прокурорини тайин-
лаш ҳақида.

10. «Ўзбекистон ССР Вазирлар Кенга-
ши ҳақида»ги Қонун лойиҳаси тўғрисида.

11. «Савдодаги суниестемоллар ва чай-
қовчилик учун масъулиятни қучайтириш
тўғрисида»ги Ўзбекистон ССР Қонуни-
нинг лойиҳаси ҳақида. (Иккинчи муҳока-
ма).

12. Ўзбекистон ССРда милиция ходим-
ларининг шани ва кадр-қимматини ҳи-
моа қилиш ҳақида.

13. Ўзбекистон ССР Ҳарбий комиссарна-
ти ҳақидаги низом лойиҳаси тўғрисида.

14. Ўзбекистон ССР Ҳалқ назорати ко-
митетининг таркиби ҳақида.

15. Ўзбекистон ССР ҳалқ депутатлари-
га сайловчилардан тушган хоҳиш-талаблар-
ни бажаришга оид тадбирлар режаси ҳа-
қида.

16. Ўзбекистон ССР Президентининг
фармонларини тақдидлаш тўғрисида.

СССР ОЛИЙ СОВЕТИНИНГ ҚАРОРИ

Янги Иттифок шартномаси хусусидаги
МАСЛАХАТЛАШУВЛАРИНИНГ БОРИШИ ВА УНИНГ
КОНЦЕПЦИЯСИНИ ИШЛАБ ЧИҚИШ ҲАҚИДА

СССР Олий Совети қарор

қилиди:

1. Янги иттифок шартнома-
сининг концепциясини ишлаб
чиқиш чоғида мақсуд масала-
ни муҳокама қилиш пайтида
СССР ҳалқ депутатлари айт-
ган мулоҳаза ва таклифлар,
шунингдек СССР Олий Совети
комитетлари ва палаталар дои-
мий комиссияларининг тавсия-
лари эътиборга олиниши мақ-
сада мувофиқ деб ҳисоблан-
син.

4. СССР Президентининг ян-
ги иттифок шартномаси кон-
цепциясини ва дастлабки лойи-
ҳасини ишлаб чиқадиган тай-
яргарлик комитетининг иттифок-
дош жумҳуриятларнинг мух-
тор вакиллари СССР Прези-
денти, СССР Олий Советининг
Раиси ва СССР Министрлар
Кенгашининг Раисидан иборат
қилиб тузиш тўғрисидаги так-
лифи қабул этилсин.

Тайёргарлик комитетининг
ишида мухтор жумҳуриятлар,
мухтор вилоятлар ва мухтор
округларнинг вакиллари ишти-

рок этиши мақсада мувофиқ
деб ҳисоблансин.

5. Янги иттифок шартнома-
сини тайёрлаш соҳасидаги бу-
ту иш ошқоралик вазиятида,
жамоатчиликнинг ва аҳоли
кенг табақаларининг фикрини
эътиборга олиб ўтказилсин.

Оммавий ахборот восита-
ларига янги иттифок шартнома-
сини лойиҳасини тайёрлашнинг
боришини мунтазам равишда
ва атофилча ёритиш, турли
фикрлар ва нуктаи назарларни
холосана экс этириш тавсия
қилинсин.

СССР Олий Совети янги
иттифок шартномасини СССР
Иттифокни тубдан янгилаш-
нинг натижи ва жамиятин таг-
ли ҳолатидан олиб чиқиш
нинг муҳим омилли деб ҳисоб-
лаб, давлат идораларининг, жа-
моат таъкилотларини ва ҳо-
ратларини, барча фуқаролар-
ни ҳозирги мураккаб даврда
ҳалқларимизнинг келажакни
қўлаб, сабр-тоқат ва масъу-
лият кўрсатишга чақиради.

СССР Олий Советининг
Раиси

А. ЛУКЬЯНОВ.

Москва, Кремль.
1990 йил 1 октябрь.

Янги қонун муҳокамада

Депутатлардан бири
жамоат бирлашмалари тўғри-
сидаги СССР Қонуни лойи-
ҳасига доир ишни мамлака-
тининг маърифатли ин-
соният умумий хонадонига
аста-секин кириши деб атади.

Иттифок парламенти қўшма
мажлисининг қатнашчилари
2 октябрь кунини Кремлда шу
Қонун лойиҳасини модал-
ма-модала кўриб чиқишга ки-
ришди.

Ҳақиқатан ҳам давлат де-
мократия ва кўп партиялик
фойдасига тоталитаризмдан
воз кечиб, фуқароларнинг
барча жамоат бирлашмала-

рини қонун олдида баравар
шароитга қўймоқда. Улар-
дан ҳеч бирига ҳеч қандай
имтиёз берилмади.

Бу раъшан бўлса ҳам,
шунга қарамай, эрталабки
мажлисининг умуман осо-
йишталлигига қандайдир жўш-
қилик киритди. Касаба
ушмалари хусусида муно-
зара чиқди. Касаба ушмала-
рининг мақсуд қонун ум-
ий назоратидан ташқарига
чиқаришни талаб қилувчи
овозлар эшитилди, улар ка-
саба ушмалари алоҳида
мавқега эга бўлиши керак,
дедилар. Бу таклиф ўтмади.

Куннинг охиригача ҳам-
ма модаларни кўриб чи-
қиш мумкин бўлармикан?
Иш тез кўчаётгани йўқ. Қо-
нун чиқарувчилар ҳар бир
таърифа зўр эътибор билан
қаромоқдалар. Улар ана
шу таърифларни тагин ҳам
аниқроқ қилиб бу билан та-
комилнинг чеки йўқлиги-
дан далолат бермоқдалар.
Лекин ана шундай такомил-
лик сари ҳаракат қилиш за-
рур.

В. БЕЗВРЕЖНИЙ,
ТАССнинг парламентдаги
мухбири.

ДОИМИЙ ҲАМРОҲИМИЗ

Маҳалламиз аҳли «Совет
Ўзбекистони» рўзномасини ҳа-
мише ардоқлаб ўқийди. Зеро
рўзномада ҳаётимиздаги му-
ҳим воқеалар, ҳал этилиши
зарур бўлган муаммолар кў-
тариламоқда.

Ҳозирги шароитда, яъни
рўзнома ва ойнамаларнинг
нархи ошиб бораётган вазия-
та маҳалламиз аҳли берибир
«Совет Ўзбекистони»га обуна
бўлишга қарор қилди. Маҳал-
лада иқтисод жиқатдан паст-
баланд онларлар бор, албатта.
Обуна нархи ошгани дарома-
ди кам кишиларга моддий
жиқатдан анча оғирлик кел-
тиради. Лекин шунга қарамай
кўпчилик севимли рўзнома-
мизга обуна бўлади. Бунинг
учун маҳалламизда яшайдиган
одинлар ўзлари ишлайдиган
корхона, ташкилот, ҳўжалик-
лардан мадад кутишад. Меҳ-
нат илгорларига бепул обуна
бўлиш имконияти берилётган-
лиги кўзгичилди.

«Қизил деҳқон» маҳалламиз
комитети аъзолари Улуғ Ветан
уруши заветларини, ногирон-
ларига «Совет Ўзбекистони»га
обуна бўлишлари учун ардаб
беришга қарор қилишди.
Уларга маҳалла фонддан
маблағ ажратилди. Ниятими-
зи — маҳалламиздаги ҳар бир
хонадонга «Совет Ўзбекистони»
рўзномаси кириб бориши.

Норинхонмад АФЗЛОВ,
Тошкент шаҳардаги «Қизил
деҳқон» маҳалла комитети-
нинг раиси.

Обуна — 91

«Совет Ўзбекистони» рўзномасига ёзилдингизми?

Азиз ва қадри муштарийларимиз!
Рўзномага ёзилиш давом этмоқда.
Бугунги ишни эртага қўймай ўзингизга
қулай фурсатларда унга ёзилишингиз
муддаомиздир.

«Совет Ўзбекистони» рўзномасига
«Союзпечать» агентлигининг энг яқин
пунктида, алоқа бўлимларида, ўзингиз
ишлаётган корхона, ташкилот, муассаса,
колхоз ва совхозда обуна бўлишингиз
мумкин. Почтаълонлар, жамоатчи мат-

буот тарқатувчилар, алоқа ходимлари
хизматингизга шай.

Яна эсингизга солиб қўймоқчимиз.
Бошқа нашрларга нисбатан «Совет Ўз-
бекистони» рўзномаси обуна баҳоси би-
роз пасайтирилган. УНИНГ БИР ЙИЛ-
ЛИК НАРХИ — 17 СЎМ 40 ТИЙИН.
ЯРИМ ЙИЛГА — 8 СЎМ 70 ТИЙИН. 3
ОЙГА — 4 СЎМ 35 ТИЙИН.

РЎЗНОМАМИЗГА ОБУНА 1 НОЯБР-
ГАЧА ДАВОМ ЭТАДИ.

(Давоми иккинчи бетда).

Ф. СП-1

Министерство связи СССР «Союзпечать»

АБОНЕМЕНТ на газету 64583

"Совет Узбекистони" (индекс издания)

(наименование издания) Количество комплектов:

на 1991 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда _____

(почтовый индекс) (адрес)

Кому _____

(фамилия инициалы)

ДОСТАВочная КАРТОЧКА

п. в. _____ место _____ на _____ газету 64583

"Совет Узбекистони" (индекс издания)

(наименование издания)

Стоимость подписки _____ руб. _____ коп. Количество комплектов _____

на 1991 год по месяцам:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12

Куда _____

(почтовый индекс) (адрес)

Кому _____

(фамилия инициалы)

• Нима ҳақда гапирмоқдалар?

АХИР УЛАР ҲАҚ-КУ!

Уша куни ишга келишим билан телефон жингиллаб қолди: «Сиз Англияда чиқадиган «Файнэншл таймс» рўномаси биз ҳақимизда нима дейганини ўқидингизми?». «Хали улгура олмадим» — жавоб қилдим мен. «Албатта, ўқиб чиқинг. «Труд» уни кўчириб босди».

Эндигина трубкани жойига қўйган эдимки, яна бир танишим худди шундай савол билан қўнғироқ қилиб қолди. Газеталарни қидириб топишга тўғри келди. Унда қуйидагилар ёзилган эди: «Совет сисёатчилари, олимлари ва иқтисодчилари Россия учун анъана бўлган вақт ўтказиш билан шуғулланмоқдалар. Улар ҳали ўзлари таърибга ортирмаган нарсалар ҳақида фикр юритмоқдалар. Маъмурий-буйруқбозлик иқтисодиётини хусусийлаштириш ва бозор иқтисодиётига айлантиришнинг турли вариантлари ҳусусида мунозаралар юритиб келинган, истеъмол маҳсулотлари, тақсимот системаси ва ишлаб чиқариш каби нарсалардан иборат реал дунё хароб бўлаётганлигини унутиб қўймоқдалар».

Аваллига мендаги гуруру вужудимни қамраб олиб, инглизча бизнинг ишларимизни қайдан ҳам билишимиз, деган маънода газабга келдим. Орадан кўп ўтмай, бироз ҳовурдан тушган, ахир улар ҳақиқатни гапирмоқдалар-ку, деган хулосага келдим. Бунга телевизор қўюгани бурсангиз осонгина ишонасиз. СССР ва РСФСР Олий Советларининг сессияларида эртдан кечгача баҳс-мунозара тинмайпти. Микрофон ёнида турганларнинг кети ўзгарибди. Украина, Белоруссия, Литва ва бошқа қолган жумҳуриятларнинг сессияларида ҳам худди шу аҳвол. Бир хиллари қонунлар қабул қилишда, бошқалари эса уларнинг амал қилишини ўз ҳудудда тўхтатиб қўяди. Москва Совети, областларнинг Советлари ва районларнинг Советлари сессияларидаги манзара ҳам ўхшаш.

Улар тортишадиган шу кунларда эса далаларда картошка яримокда. Дон-дун қирилди. Бизнинг рўнома бу ҳусусда анчагина мисолларни келтирган. «Правда» анчадан бери, умуман олганда эса биринчи бўлиб ҳосилини сақлаб қолиш тўғрисида бонг урди. У ҳозир ҳам шу ташвиш билан яшамокда. У ҳаммага ҳам ёқаяпти, деб бўлмайди. Биз «Бум-бум» пештакталар» (1990 йил 9 август) мақо-

ласида «ҳукуматимиз чақмоқ чаққандан сўнггина ниҳоятда кечикиш билан ўй-ғонди» ва ҳосилини сақлаб қолиш тўғрисида ўйлаб бошлади, деб ёзганимизда мен ҳурмат қилаётган Н. И. Рижков танқиддан хафа бўлди. Николай Иванович редакцияга қўнғироқ қилиб, мен ва менинг ҳаммасларим умуман уйқу нималигини билмайди, деб айтди. Тўғри, улар ухлаётгани йўқ, аммо гап шундаки, иш кўнгилдагидек бўлмайпти. Мана, бутун ҳукумат қўнғирогидан сўнг орадан қарийб икки ой ўтди ҳамки, ҳосилини сақлаб қолиш масаласи ўнглаб олингани йўқ. Аксинча, у баттар ёмонлашмоқда.

Министрлар Кенгашида рўноманинг бу чиқишига ҳар ҳолда муносабат билдиришди. Аммо, бошқа чиқишимизга, минглаб одамларнинг ёрдам беринлар, деб қилаётган ҳайқирғига умуман ҳеч қандай муносабат билдирилмади. Гап Донецк областидаги иссиқлик билан таъминловчи корхоналар меҳнат коллективлари намоёндаларининг «Совуқ қотишга маҳкум бўлганлар» («Правда», 17 август) деган мактуби ҳақида бормокда. Ёзлатиб ўтамиз. Бу хатда Донецк вилоятидаги 23 та шаҳарда қувурлар, насослар, туз етишмаслиги туфайли иссиқ сув билан таъминлашда вужудга келган танг вазият тўғрисида ҳикоя қилинган эди.

Мен яна бир ҳурмат қилаётган киши Мосовет раисининг муовини С. Б. Станкевич ҳам биздан хафа бўлибди. Нима учун дейсизми? «Правда» 24 сентябрда ТАСС шарҳловчинининг «Яна марказ «айбдор»ми?» деган мақоласини эълон қилган эди. Унда Москва билан Тюмень нефтьчилари ўртасида вужудга келган можоро тўғрисида сўзланган эди.

С. Б. Станкевич ўзининг «Московская правда» рўномасида эълон қилинган мақоласида юзга келган аҳволни тушунириб берди. Бунинг учун раҳмат. «Правда» ҳам шу ҳақда ҳаммага жар солиб билдиради. Бироқ у, менинг фикримча, энг асосий масалага: марказнинг айби нимадан иборат, шунингдек, Москвада беззин билан таъминлашни нима учун қийин бўлиб қолган ҳамда аҳвол қачон тубдан ўзгаради, деган саволларга жавоб бермади. Хозирча эса ҳайдовчилар ёқилиб излаб у бензоколонкадан бунисига, бунисидан бошқасига қатнаганлари-қатнаган.

Улар ўша шўринг кургур 40 литр бензинни олиш учун соатлаб навбатда туришибди.

Кейинги пайтларда бизнинг сисёий жиҳатдан юксалиб бораётган жамиятда ҳар қандай танқидга ниҳоятда ёвқарашлик билан муносабатда бўлмоқдамиз. Албатта, танқид асал эмас... Шу боис мен ҳам инглиз ҳамкасбларимнинг фикр-мулоҳазаларидан даргазаб бўлдим. Умуман олганда танқидга нисбатан бу олдий муносабатдир. Аммо, бироз ҳоврингдан тушиб, аҳволни ҳушёрлик билан таҳлил қила бошласангиз, ҳаммаси жой-жойига тушадиган-қолади. Ҳа, ҳозир бизнинг аҳволимиз ниҳоятда ташвишли. Бу фақат нон, тамаки, қандшаркар, иссиқлик билангина чекланмайди. Дори-дармонини ҳам топиш мушкул бўлиб қолди. «Правда» назардан бу муаммо ҳам четда қолгани йўқ. Биз демократия шароитидан мириқиб, роса митингбозлик қилдик. Ўйлаб кимё корхоналарини беркиндик. Оқибатда дори-дармон ишлаб чиқариш камайиб кетди. Уни пулга чаққанда юзлаб миллион сўмини ташкил этади. Бугунги кунда дори-дармонга бўлган талаб-эҳтиёж бор-йўғи 72 фоиз қондирилиши мумкин. Эҳтимол қондирилиши мумкин дегани — қондирилади дегани эмас. Гап шундаки, биз ҳозирги мамлакатлардан чет эл валютаси ҳисобида 457 миллион сўмин дори-дармонлар сотиб олдик. Аммо унинг фақат 115 миллион сўмини тўладик, холос. Валюта эса йўқ. Фирмалар бўлса қарзга ёки қуруқ насияга ҳеч нима беришмайди. Демак, шовиш-чинч чора-тадбирларни кўриш, валютани қидириб топиш, ўзимизда дори-дармонлар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш зарур.

Шунча суханбозлик қилганимиз, бир-биримиздан хафа бўлганимиз етар. Вақт саҳтиён териси каби қисқариб борапти. Лекин ҳали аҳволни тўғрилаб олиш учун вақт етарли. Яқинда Президент халқ ҳўжалиги ишлари барқарорлаштириш бўйича зарур чора-тадбирлар тўғрисида Фармон қабул қилди. Унинг рўёбга чиқарилиши ишга ўнглаб олиш, турмуш даражаси пасайишини тўхтатиш имконини беради. Биз сўздан ишга ўтганимиздагина шундай бўлиши кераклигини унутмайлик. Ҳар бир одам ўз иш жойида шундай қилмоғи лозим.

Александр ЧЕРНЯК.
«Правда», 1990 йил 2 октябрь».

КИМ НЕЧАНЧИ ЎРИНДА?

Жумҳуриятимиз районларида пахта тайёрлашнинг бориши тўғрисида шу йил 1 октябрга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Режага нисбатан фоз ҳисобида)

Биринчи устун — районлар, иккинчи устун — мавсум бошидан буён, учинчи устун — шу жумладан машинада.

БОГДОД

Риштон 67,90 20,33
Охирин 66,16 58,64
Охирин 64,39 36,97
Охирин 62,79 28,64
Кирова 56,00 29,39

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ

Марҳамат 79,11 73,51
Охирин 78,09 30,95
Андижон 75,32 47,85
Ленин 73,51 46,99
Избоскан 71,62 57,42
Жалолқудуқ 68,97 82,83
Қўрғонтепа 68,89 61,86
Бўз 68,28 69,37
Хўжабод 67,01 31,33
Хўжабод 66,91 55,66
Москва 64,63 30,35
Балиқчи 58,15 38,76
Комсомол-обод 55,28 54,33

СУРХОНДАРЕ ВИЛОЯТИ

Ангор 82,23 94,09
Шўрчи 78,11 89,43
Шеробод 77,12 86,89
Жарқўрғон 76,61 101,41
Қўмақўрғон 73,80 85,98
Термиз 70,02 84,72
Сарносб 67,92 57,42
Денов 67,73 47,84
Олтинсой 66,34 82,98
Ленин йўли 60,07 73,72
Гагарин 39,44 45,82

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Ўзбекистон 82,72 96,08
Ленинград 81,90 23,33
Қўма 81,77 33,29
Фарғона 75,80 24,39
Тошлоқ 74,89 36,67
Бўғайла 71,79 8,55
Фрунзе 70,82 85,40
Ёзёвон 69,54 51,53

БОҒДОД

Риштон 67,90 20,33
Охирин 66,16 58,64
Охирин 64,39 36,97
Охирин 62,79 28,64
Кирова 56,00 29,39

АНДИЖОН ВИЛОЯТИ

Марҳамат 79,11 73,51
Охирин 78,09 30,95
Андижон 75,32 47,85
Ленин 73,51 46,99
Избоскан 71,62 57,42
Жалолқудуқ 68,97 82,83
Қўрғонтепа 68,89 61,86
Бўз 68,28 69,37
Хўжабод 67,01 31,33
Хўжабод 66,91 55,66
Москва 64,63 30,35
Балиқчи 58,15 38,76
Комсомол-обод 55,28 54,33

СУРХОНДАРЕ ВИЛОЯТИ

Ангор 82,23 94,09
Шўрчи 78,11 89,43
Шеробод 77,12 86,89
Жарқўрғон 76,61 101,41
Қўмақўрғон 73,80 85,98
Термиз 70,02 84,72
Сарносб 67,92 57,42
Денов 67,73 47,84
Олтинсой 66,34 82,98
Ленин йўли 60,07 73,72
Гагарин 39,44 45,82

ФАРҒОНА ВИЛОЯТИ

Ўзбекистон 82,72 96,08
Ленинград 81,90 23,33
Қўма 81,77 33,29
Фарғона 75,80 24,39
Тошлоқ 74,89 36,67
Бўғайла 71,79 8,55
Фрунзе 70,82 85,40
Ёзёвон 69,54 51,53

БУХОРО ВИЛОЯТИ

Олот 90,50 61,83
Қорақўл 82,25 39,91
Шофирмон 82,04 14,40
Пешку 71,58 48,65
Ғождувон 69,77 15,77
Ромитан 68,70 57,30
Бухоро 66,47 35,99
Қизилтепа 62,57 8,69
Свердлов 62,36 38,37
Вобекан 60,66 32,02
Когон 52,27 38,33
Навбахор 42,97 33,00
Навояр 34,94 29,21

ЭЛЛИҚАЛҲА

Тўртқўл 85,76 73,30
Қорақўл 61,92 83,91
Чинабой 54,35 57,97
Кегайли 51,54 57,97
Хўжайли 49,76 61,27
Ленинбод 47,66 50,06
Қўнғирот 40,18 39,18
Шуманай 30,31 33,16
Бўзатон 24,82 16,67
Тахтақўл 20,48 16,45

САМАРҚАНД ВИЛОЯТИ

Иштихон 80,75 79,39
Пайариқ 62,90 69,09
Нарпай 60,65 60,79
Пахтачи 59,34 50,30
Большевик 57,88 72,31
Каттақўрғон 57,82 46,31
Хатирчи 53,66 50,22
Жомбой 44,37 62,46
Пастдарғом 43,29 46,31
Оқдарё 39,03 32,84

ҚАШҚАДАРЁ ВИЛОЯТИ

Ғузор 85,55 43,47
Чирчиқ 73,81 47,18
Қарши 71,25 80,09
Косон 67,73 68,55
Яккабўғ 63,35 30,08
Усмон 60,70 69,37
Шаҳрисабз 60,64 36,48
Қамашан 60,52 68,51
Китоб 55,73 35,89
Ульнов 55,01 63,35
Баҳористон 54,40 65,56
Муборак 51,68 67,91
Ишон 45,35 59,69

ҚОРАҚАЛПОҒИСТОН МУҲТОР ЖУМҲУРИЯТИ

Ақдудар 77,03 77,92
Беруний 70,15 74,23

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ

Бекобод 55,07 54,04
Коммунистик 46,70 55,75
Чиноз 41,48 27,75
Оққўрғон 40,27 39,87
Пиксент 37,21 31,18
Урта Чирчиқ 36,57 43,67
Бўжа 36,44 38,39
Ғалаба 35,60 40,86
Янгийўл 31,95 26,78

ЖИЗЗАХ ВИЛОЯТИ

Фориш 63,55 84,53
Жиззах 59,36 63,02
Зарбдор 57,25 69,29
Зомин 56,70 61,81
Октябрь 48,74 54,55
Ариасой 31,62 37,06
Дўстлик 29,10 32,79
Мирзачўл 26,23 30,15
Пахтакор 23,49 27,19

СИРДАРЕ ВИЛОЯТИ

Меҳнатобод 64,24 73,60
Ховос 48,90 58,80
Бобўт 48,68 54,77
Комсомол 44,88 51,38
Ильич 34,54 36,97
Сирдарё 33,54 32,53
Гулистон 29,11 30,48
Ворошилов 28,52 29,88
Оқолтин 27,32 26,67

НАМАНГАН ВИЛОЯТИ

Чортоқ 78,02 38,40
Янгиқўрғон 75,27 —
Наманган 74,20 28,63
Тўрақўрғон 65,06 21,97
Уйчи 64,02 15,14
Поп 55,78 49,22
Норин 52,46 49,37
Косонсой 45,32 56,86

«ТОПТАЛАЁТГАН ДОРИВОР ГИЁҲЛАР» МАҚОЛАСИНИ ЎҚИБ...

Оқилона фойдаланайлик

Жумҳуриятимиз ҳудудидида хилма-хил доривор гиёҳлар ўсади.

Мавжуд доривор гиёҳларнинг сифати талаб даражасидан анча пастлиги бутун ҳеч кимга сир эмас. Бунинг асосий сабаби — атроф-муҳитнинг ифлосланганлиги, саноат корхоналарининг чиқиндиларини оқова сувларга оқизишдан сўнгини бўлган-қолган турмушнинг химикатларнинг тобора кўпроқ кириб бориши туфайли ҳаво, tuppoқ, обшайнинг заҳарланиши оқибатидир. Орол денгизи фоникини оққун саҳроларини ҳосил қилди ва бу тез сурьатлар билан давом этипти. Тўз, қум, чангдан «иборат» бўлган тобора кўпроқ фойдалар ер майдонларини бостириб келипти. Ўсимликлар дунёси эса ана шундай ифлос «ютувиш» ҳавоси тозаловчи ягона воситадир.

Юртимиз азалдан беҳисоб ер усти ва ер ости қазилма бойликларида эга. Мавжуд ер ости қониларида оқибатидир қазилма ишла-

ри ҳам экологик вазиятни ўта танг аҳволга олиб келди. Айниқса, вольфрам, олтин, қўроқсин, рух каби қимматбаҳо бойлик қонилари мавжуд минтақаларда ўсаётган доривор ўсимликлар таркибидида заҳарли кимёвий элементлар нормадагидан анча юқорилиги аниқланган. Масалан, олтин минтақасидаги қўқатларнинг таркибидида олтин билан бир қаторда маргитум ҳам йиғилади. Уран қонилари атрофидида ўсган дориворларда эса хатто сеел элемент ортиб кетган.

Қолаверса, гўзанинг барги ҳам доривор эканини фойдаланувчилар билан таққозо этади. Олимларимиз ҳатто Чернобыль АЭСи ҳалокати-

дан сўнг тарқалган радиация моддаларининг таъсири ўрта Осиёга ҳам етиб келиши мумкин деган ташвишли тахминларни айтмоқда.

Тобора камбў бўлиб бораётган ўсимликлар давлат томонидан муҳофазатга олинган. Лекин айрим жойларда ҳатто «Қизил китобга» киритилган доривор ўсимликлар бешафқат топилаб, бозорларда сотилапти, талон-торож қилинапти. Натияжада аввал қилинган мўл-кўл бўлган зира ва седана, қалам-қалам мунчоқ, тасбеҳ каби табииётнинг нодир инъомлари ҳорикдан ҳар хил йўлар билан келтириляпти.

Бугунги кунда саломатлик мутасаддиларининг олдидаги муҳим вазифалардан бири — доривор ўсимликларни маданий равишда ўстириш, парваришда ва селекция ишларини қенгайтиришдан иборатдир.

Табииётнинг ноёб инъомлари — доривор гиёҳлардан оқилона фойдаланайлик.

Қ. ҚОРАБОВ,
Сейсмология институтининг илмий котиби, геология-минералогия фанлари номзоди.

Мутасадди ташкилот керак

Мақолаи ўқиб табобат жаб-ҳасида ечимини кутиб ётган муаммолар устидида худди ким тавбидири чора кўриш шу куннинг талаби эканигини ҳис этдик. Иттифок-республика ўрмон бошқармаси «Ўзбек-Урмон» коллективни ҳам борада маълум ижобий сийлишларга эриштипти. Лекин бу масалада ҳалокат ёқасига бориб қолган табобатнинг бугунги аҳволдан келиб чиқиб ёндашадиган бўл-сак, амалий ишларимиз уммондан томчидек, холос.

Ҳозирги кунда ўрмон ҳўжаликларида ҳалқимизнинг «ши-фобахш ўсимликларга бўлган эҳтиёжини қондириш учун ҳар йили 600 тоннадан зиёд 30 га яқин турли хил доривор ўсимликлар йиғиштириб, истеъмолчиларга етказилмоқда. Наманган вилоятининг Поп ноҳия-сида жойлашган Ибн Сино номидаги шифобахш ўсимликлар етиштиришга ихтисослашган совхозда нэзматек, доривор итузув, турноқул, мойчечак, чизганок, тухумак, чой ўти, басма, бўймадорон, барғи-зиз, ялпиз, тоғ райхон, арс-лонқулук, пал-пола каби до-ривор гиёҳлар зирот қилин-моқда. Маданий ҳолда қила-ётган ўсимликлардан эса йи-лига 300 тонна хом ашё оли-напти.

Доривор ўсимликларини етиш-

тиришда табобатчиларни қий-наб келаятган қатор муаммо-лар ҳам бор. Аввало, доривор гиёҳларни етиштириш билан фақат битта вазифани ёки идо-ра корхонаси шуғуллангани мақсадга мувофиқдир. Ваҳолон-ки, ҳозир бир қанча тайёрлов ташкилотлари мавжуд. Улар-нинг асарияти эса план кети-дан қувиб, ўрнини тўлдириш ҳақида ўйламайдилар ҳам. Бу иш билан ўрмон ҳўжаликлари шуғулланганига табиятта бун-дай шифоқисиларча муноса-батга чек қўйиш мумкин. Ай-ниқса, мутасаддилар муҳофа-засида етиштирилган гиёҳлар-нинг сифати яхшидир. Жумҳу-риятимиз миёнасида доривор гиёҳларни экишга ихтисослаш-ган янги ҳўжалик тузиш муам-мосини эса аллақачон ҳал қи-лиш керак эди.

Кези келганда шуни ҳам таъкидлаш керакики, ҳалқ табо-батда шифобахшлиги маълум бўлган 500 га яқин доривор ўсимликлардан ҳозир 27 та ту-ри СССР фармокопоеясига ки-рилган. Шунинг учун бор-йў-ғи 25 та турга мансуб гиёҳлар-ни териб олиш имкониятига эгамиз. Оқидигина мисол. Жи-гар ҳасталигини даволочи «Лив-52» дориеси сақиз хил доривор гиёҳ аралашмасидан тайёрланади. Бу гиёҳларнинг барчаси Ўзбекистон ҳудудидида ўсади. Аммо бу ўсимликлар

нинг ҳаммаси СССР Давлат фармокопоеясига кирмаган. Шу сабабли бу доривор ўсимлик-ларни экиш, истеъмолчиларга топширишнинг иложи йўқ. Чун-ки фармокопоеяга киритилмаган доривор гиёҳларни сотиб ола-диган ташкилот йўқ-да. Тиб-биётчи олимларимиз олдидида Ўзбекистонда ўсаётган 400 дан ортиқ турдаги гиёҳларни ўрганиш, табобатда жорий этишдек муҳим вазифа ту-рибди.

Ечимини кутаётган энг му-ҳим муаммолардан бири жум-ҳуриятимизда жажонга машҳур бўлган, лекин кейинги вақтда деярли йўқолиб қолган халқ табобатинининг ўрганиши илмий марказни ташкил этиш-тир. Марказ Шарқ табобати-нинг қадимий даволаш усул-ларини тиклаш, ҳорикий мам-лакатларнинг бу бордаги тажрибасини ўрганиши ва ам-алиётга жорий қилиш зарур.

Зотан, Хитой, Эрон, Афго-нистон, Покистон, Ҳиндистон каби мамлакат табобатини ил-мин тажрибасига бутун жа-ҳонда қизиқиш катта.

Халқ табобатининг раванқ то-пиришга тўсик бўлаётган бун-дай муаммоларни зудлик бил-дан бартараф этиш ор-қалигина ижобий сийлишлар-га эришиш мумкин.

М. ОЛЛОЕВ,
Иттифок-республика ўрмон ҳўжалигини ишлаб чиқариш бўлимида — «Ўзбек-Ур-мон» доривор гиёҳлар бўлимининг бошлиғи, био-логия фанлари номзоди.

Қуруқ гап қачонгача?

Жумҳуриятимизда доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлашни яхшилаш йў-лида кўплаб қарорлар қабул қилинган. Афсуски, ижроси-дан эса дерак йўқ. Бу эса ту-шовчан гап. «Топталаётган доривор гиёҳлар» мақоласи-да кўтарилган муаммоларни ҳал қилиш учун эса аввало ўша «тушовини» ечиш керак. Зеро, халқ табобатининг овига кишан бўлиб турган тўсикларни енгиш учун ам-алий чора-тадбирларни бажа-риш вақти аллақачон етиб келган.

Юртимиз азалдан халқ та-

бобатининг машҳур сиймо-лари билан жаҳонда катта шухрат қозонган, Ибн Сино даврида гурирлаб тараққий этган табобат илми бугунги фан-техника тараққий этган даврда аянчи ҳолга тушиб қолди. Бу фикримизни ҳар бир кишига 3 сўм 20 тиин-лик дори-дармон хизмати кўрсатилаётганининг ўзиёқ тасдиқлаб турибди. Ши-фобахшли ўсимликларчи етиш-тиришга ихтисослашган со-важлар фаоллигини тубдан яхшилаш ҳамда қайта ишлаш саноати ишнини мутасадди ташкилот қеттиқ назорат о-стига олиш керак.

Қуруқ гап қачонгача? Жумҳуриятимизда доривор ўсимликларни етиштириш ва қайта ишлашни яхшилаш йў-лида кўплаб қарорлар қабул қилинган. Афсуски, ижроси-дан эса дерак йўқ. Бу эса ту-шовчан гап. «Топталаётган доривор гиёҳлар» мақоласи-да кўтарилган муаммоларни ҳал қилиш учун эса аввало ўша «тушовини» ечиш керак. Зеро, халқ табобатининг овига кишан бўлиб турган тўсикларни енгиш учун ам-алий чора-тадбирларни бажа-риш вақти аллақачон етиб келган.

Юртимиз азалдан халқ та-бобатининг машҳур сиймо-лари билан жаҳонда катта шухрат қозонган, Ибн Сино даврида гурирлаб тараққий этган табобат илми бугунги фан-техника тараққий этган даврда аянчи ҳолга тушиб қолди. Бу фикримизни ҳар бир кишига 3 сўм 20 тиин-лик дори-дармон хизмати кўрсатилаётганининг ўзиёқ тасдиқлаб турибди. Ши-фобахшли ўсимликларчи етиш-тиришга ихтисослашган со-важлар фаоллигини тубдан яхшилаш ҳамда қ

МУЛОКОТГА ЧОРЛАЙДИ

хам қатнашиб, саҳна санъатини
ривожлантиришга муносиб ҳисса қўш-
ган, жонажон Ўш театрини севиб ардоқ-
лаган кишилар ва унинг мухлислари би-
лан суҳбатлашди. Қуййда ўша мулоқот-
да айтилган фикрлар билан танишасиз:

ИНДЕКС 64583. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12